

Europejskie Stolice Kultury 2014

Projekt Europejskiej Stolicy Kultury zainicjowany przez grecką minister Melinę Mercouri w roku 2014 będzie obchodził swoje dwudziestodzieciolate. Główną ideą związaną z przyznawaniem dwóm miastom z państw członkowskich wyżej wymienionego tytułu jest podkreślenie różnorodności, a także bogactwa kultur europejskich. Pomysł ogłoszony na Radzie Unii Europejskiej w czerwcu 1985 roku ma też przyczynić się do większego wzajemnego zrozumienia między obywatelami krajów wspólnoty, a w konsekwencji do zbliżenia wszystkich narodów Europy.

Badania dotyczące Europejskiej Stolicy Kultury jednoznacznie wskazują, że ten tytuł ma znaczny wpływ na postęp miast, które go otrzymały. Wiąże się to między innymi z większym zainteresowaniem ze strony mediów, rozwojem kultury i turystyki, poziomem inwestycji czy zadowoleniem ze strony mieszkańców¹.

Podstawy prawne związane z przyznawaniem tytułu Europejskiej Stolicy Kultury wyznacza Decyzja nr 1622/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 24 października 2006 roku ustanawiająca działanie Wspólnoty na rzecz obchodów Europejskiej Stolicy Kultur w latach 2007-2019².

Od 2013 roku ważne inicjatywy kulturalne, takie jak Europejska Stolica Kultury, finansowane będą z Programu „Kreatywna Europa”³.

W 2014 roku to chlubne miano przypadło szwedzkiemu miastu Umea oraz łotewskiej stolicy, Rydze. Zarówno Szwedzi, jak i Łotysze przygotowali mnóstwo wydarzeń kulturalnych, aby pokazać, że nazwanie ich miast Europejską Stolicą Kultury nie było na wyrost⁴.

¹kultura.lublin.eu, *Idea Europejskiej Stolicy Kultury*,
http://kultura.lublin.eu/wiadomosci,1,2319,Idea_Europejskiej_Stolicy_Kultury.html?locale=pl_PL, data dostępu: 04.02.2014

² Treść Decyzji <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:304:0001:0006:PL:PDF>

³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-13-1238_pl.htm

⁴ Legringer.natemat.pl, *Europejskie Stolice Kultury 2014: Ryga i Umea*,
<http://legringer.natemat.pl/88577.europejskie-stolice-kultury-2014-ryga-i-umea>, data dostępu: 04.02.2014

Umea

To szwedzkie miasto oficjalne obchody Europejskiej Stolicy Kultury 2014 zainauguowało 31 stycznia bieżącego roku. Wydarzenie 'Future Flows Through Us', które było pierwszą imprezą przewidzianą w ramach ESK, wprowadziło Europejczyków w nastrój wydarzeń przygotowanych na ten rok. Mieszkańców Umea czeka jeszcze mnóstwo atrakcji, między innymi festiwali, koncertów czy występów teatralnych.

Jako jeden z motywów przyznania Umea tytułu Europejskiej Stolicy Kultury 2014 wymienia się chęć wyeksponowania regionu północnej Szwecji oraz przekonanie, że da się wykorzystać kulturę jako jedną z sił napędowych dla regionalnej gospodarki. Umea jest w centrum uwagi, lecz w ten projekt zaangażowane są także pozostałe miasta z jej okolic.

Położona w regionie Västerbotten, zawdzięcza swoją nazwę rzece płynącej w tym rejonie, a mianowicie – Ume. Umea mimo niewielkiej ilości zabytków jest miastem, które tętni życiem kulturalnym, mogąc pochwalić się np. największym w Szwecji festiwalem muzycznym – Umea Open czy największym w Europie centrum sportowo-rekreacyjnym – IKSU⁵.

Umea liczy około 118 000 mieszkańców. *„Nasze miasto jest jednym z najmniejszych, które otrzymały ten tytuł. Mimo to wielbiciel architektury znajdą dla siebie kilka pereł. Położone na północy Szwecji niewielkie i mało znane miasto Umea jest obok lotewskiej Rygi Europejską Stolicą Kultury 2014 roku. Choć nie ma cennych zabytków, Umea słynie z pięknej przyrody i designu. Początkowo nikt nie dawał nam większych szans. Uparliśmy się jednak mocno. Doceniono nasze zaangażowanie, siła jest w nas, w ludziach”* – powiedziała burmistrz tego szwedzkiego miasta, Marie Louise Roennmark⁶.

⁵ umea2014.se, Witamy w Umea – Europejskiej Stolicy Kultury, <http://umea2014.se/wp-content/uploads/2013/01/polska.pdf>, data dostępu: 04.02.2014

⁶ Niewielka Umea Europejską Stolicą Kultury 2014, http://article.wn.com/view/2014/01/16/Niewielka_Umea_Europejska_Stolica_Kultury_2014_Burmistrz_Nik/, data dostępu: 04.02.2014

Umea powstała w 1664 roku, lecz najważniejszy epizod w historii tego miasta przypada na 25 czerwca 1888 roku. Wtedy to jego wschodnia część została zniszczona przez pożar. Do dnia dzisiejszego spuścizną po tym wydarzeniu jest spora, posadzona w celach przeciwpożarowych ponad trzytysięczna ilość brzoź rosnąca wzdłuż ulic. To drzewo szybko stało się symbolem tego szwedzkiego miasta i odtąd nazywane jest „Björkarnas stad” czyli Miasto Brzoź⁷.

Umea jest częścią Laponii, a Lapończycy to jedyny rdzenny lud Europy. Wydarzenia w mieście związane z przyznaniem im tytułu Europejskiej Stolicy Kultury podzielono na osiem części co ma symbolizować osiem pór roku według kalendarza lapońskiego.

Cechą charakterystyczną miasta nad rzeką Ume jest spora ilość studentów. W mieście znajduje się Kampus Artystyczny, który daje możliwość kształcenia się na najlepszych kierunkach związanych ze sztuką, architekturą czy designem. Niewątpliwie atrakcją turystyczną jest wybitne jeśli chodzi o sztukę współczesną Muzeum Obrazu.

Umea to kolebka życia kulturalnego. Na nie składają się liczne teatry, muzea czy opery. Ważnym jest fakt, że każdego roku odbywa się tutaj mnóstwo festiwali muzycznych, a zespoły pochodzące z tego miasta odnoszą międzynarodowe sukcesy.

Ważnym pojęciem w uroczystościach organizowanych przez szwedzkie miasto w ramach Europejskiej Stolicy Kultury 2014 jest współtworzenie. Chodzi o to, aby każdy kto wyrazi chęć pomocy przy podejmowanych działaniach mógł wziąć w nich udział. Obchody są głównie organizowane przez instytucje kulturalne, europejskie, stowarzyszenia oraz inne podmioty, które wszelkie niezbędne środki uzyskują z programu Umea2014. Przez to wiele rozpoczętych w 2014 roku inicjatyw będzie mogło znaleźć kontynuację w kolejnych latach.

Miasto, które wybrano jako Europejską Stolicę Kultury podejmuje działania, które mają na celu długofalowy rozwój życia kulturalnego, społecznego, tworzenia miejsc spotkań, sieci kontaktów czy możliwości współpracy międzynarodowej⁸.

Swój wkład w ceremonię otwarcia nowego statusu miasta miała także Polska. Trzy Polki – Hanna Ferenc, Michalina Musielak i Joanna Pruchnicka wygrały konkurs organizowany przez Szwedów w kategorii design. Panie zaprojektowały teczkę z informacjami turystycznymi Umea, która polega na tym, aby dodawać do niej jak najwięcej własnych zdjęć, opinii czy notatek. Odpowiednio przygotowane kartki należy złożyć w kopertę, bądź przywieźć do domu jako pamiątkę z tego urokliwego miejsca⁹.

⁷ Szwedzkie Miasto Umea Europejską Stolicą Kultury 2014 roku, <http://www.legitymizm.org/aktualnosci-esk-umea>, data dostępu: 04.02.2014

⁸ umea2014.se, Witamy w Umea – Europejskiej Stolicy Kultury 2014, <http://umea2014.se/wp-content/uploads/2013/01/polska.pdf>, data dostępu: 04.02.2014

⁹ Polki wygrały konkurs miasta Umea, Europejskiej Stolicy Kultury 2014, <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/polki-wygraly-konkurs-miasta-umea-europejskiej-stolicy-kultury-2014/1qx4v>, data dostępu: 04.02.2014

Oficjalna strona Umei jako ESK 2014: <http://umea2014.se/sv/>

Instagram: <http://instagram.com/umea2014>

Twitter: <https://twitter.com/umea2014>

Youtube: <http://www.youtube.com/umea2014>

Ryga

Ryga już od dłuższego czasu była miejscem wydarzeń kulturalnych na skalę międzynarodową, lecz od 17 stycznia 2014 stała się przynajmniej na rok epicentrum kulturalnym Europy.

Właśnie wtedy został zainaugurowany w Rydze rok, w którym będzie nosiła miano Europejskiej Stolicy Kultury. Ryga jest pierwszym łotewskim miastem, które otrzymało ten zaszczytny tytuł. Podczas tego roku, odbędzie się w stolicy Łotwy wiele imprez, które będą prezentowały kulturę w bardzo szerokim rozumieniu tego słowa. W tym czasie zostanie otwarta między innymi wystawa na temat wpływu I wojny światowej na kulturę. Turysty będą mogli podziwiać także wystawę bałtyckich bursztynów¹⁰.

Wszystko zapoczątkował jednak „Żyjący Łańcuch Książek”. „Ten łańcuch rozciągnął się na długości 2014 metrów między Starą, a Nową Biblioteką Narodową. „Każdy mógł stać się jednym z ogniw tego łańcucha. Jego uczestnicy przynosili książki ze starego budynku do nowego podając je sobie w tym łańcuchu”. Powiedziała jedna z uczestniczek¹¹.

Według Łotyszy, właśnie rok 2014 będzie tym, w którym to Rygę odwiedzi najwięcej turystów, bo chętnie skorzystają z danego im zaproszenia.

¹⁰ W styczniu inauguracja Europejskiej Stolicy Kultury 2014, <http://www.zachod.pl/radio-zachod/serwis-informacyjny/kraj/w-styczniu-inauguracja-europejskiej-stolicy-kultury-2014/>, data dostępu: 04.02.2014

Dyrektor programowa ESK 2014 w Rydze podkreślała, że starania o ten tytuł trwały od 2008 roku: „Już wtedy, podczas spotkań grup dyskusyjnych, debat i omawiania pierwszych planów, wiedzieliśmy, że musimy myśleć o Rydze jako o mieście przyszłości, zastanowić się co będzie ważne dla tego miasta za pięć lat, w 2014 roku¹².”

W 2010 roku, kiedy ogłoszono, że cztery lata później stolica Łotwy otrzyma tytuł Europejskiej Stolicy Kultury, Fundacja Ryga 2014 poinformowała, że otwiera konkurs na najlepsze projekty, które będą miały możliwość wejść w skład programu przewidzianego w ramach ESK. Do tej akcji zgłoszono 340 projektów, z czego 100 zostało włączonych do oficjalnego programu¹³.

Głównymi atrakcjami mają być między innymi Światowe Dni Chórów. Przewidziany jest występ około 20 000 chórzystów pochodzących z 90 krajów. Interesująco zapowiada się także wystawa pod tytułem: „Książka. 1514 – 2014”, która ma zwiedzającym zobrazować 500 lat historii drukowanej książki. Ciekawym jest też fakt, że część imprez w ramach Europejskiej Stolicy Kultury odbędzie się w regionie oraz miastach takich jak Cesis czy Liepaja, które również ubiegały się o zaszczytny tytuł.

Korzyści z uzyskania tego miana są znaczne. Jak oceniła pani Rozenberga, dyrektor programowa ESK 2014: „Jedne są dość pragmatyczne, innych nie można przeliczyć na pieniądze. Obydwa aspekty są bardzo ważne. Jak pokazują wyniki badań kilku stolic europejskich udało się pozyskać markę dla miasta – to wartość sama w sobie. Nadaje miastu i państwu prestiż¹⁴.”

Ryga, o której pierwsze wzmianki pochodzą z X wieku jest miastem, które bardzo szybko się rozwijało. Już w roku 1282 była ważnym ośrodkiem handlowym nad Bałtykiem oraz członkiem Hanzy. Na dodatek już w tym czasie to stołeczne miasto było głównym portem bałtyckim¹⁵.

Wielką wartością Rygi jest wielokulturowe społeczeństwo. Łotysze, Polacy, Rosjanie, Szwedzi czy Finowie odegrali bardzo dużą rolę jeśli chodzi o historię stolicy tego liczącego nieco ponad dwa miliony mieszkańców państwa. Dość wspomnieć, że z Rygą kojarzone są takie postaci jak Immanuel Kant, Richard Wagner, Isaiah Berlin czy Siergiej Eisenstein¹⁶.

¹¹ Ryga – Europejska Stolica Kultury 2014 z nową walutą, <http://www.polskieradio.pl/10/2775/Artykul/1013295.Ryga-Europejska-Stolica-Kultury-2014-z-nowa-waluta->, data dostępu: 04.02.2014

¹² zw.lt, Ryga Europejską Stolicą Kultury 2014, <http://zw.lt/swiat/ryga-europejska-stolica-kultury-2014/>, data dostępu: 04.02.2014

¹³ wroclaw2016.pl, Ryga 2014, <http://wroclaw2016.pl/o-esk/inne-esk/ryga-2014/>, data dostępu: 04.02.2014

¹⁴ zw.lt, Ryga Europejską Stolicą Kultury 2014, <http://zw.lt/swiat/ryga-europejska-stolica-kultury-2014/>, data dostępu: 04.02.2014

¹⁵ Ryga, <http://ryga.lovetotravel.pl/>, data dostępu: 04.02.2014

¹⁶ Ryga – Europejska Stolica Kultury 2014, <http://www.poloniatimes.com/index.php/2-swiat/337-ryga-europejska-stolica-kultury-2014>, data dostępu: 04.02.2014

Region ten jest niesłychanie różnorodny, posiada bogatą historię i dziedzictwo kulturowe, a chłodny skandynawski klimat nadaje jemu specyficzny charakter. To jedno z największych miast wśród krajów nadbałtyckich posiada wiele atrakcji wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO¹⁷.

W roku 2014 każdy z gości będzie mógł zapoznać się z twórczością wyżej wymienionych osób, a także ich wkładem w łotewską kulturę jak też równocześnie poznać między innymi współczesną muzykę łotewską, kino czy sztukę. Łotysze przygotowali wiele wystaw, koncertów, przedstawień artystycznych i mnóstwo innych atrakcji, w których goście będą mogli uczestniczyć¹⁸.

Oficjalna strona Rygi jako ESK 2014: <http://riga2014.org/eng/>

W roku 2015 tytuł Europejskich Stolic Kultury nosić będą Mons w Belgii i Pilzno w Czechach¹⁹.

Przygotował:

Punkt Informacji Europejskiej

Europe Direct – Poznań

przy Wielkopolskiej Izbie Rzemieślniczej w Poznaniu

al. Niepodległości 2, 61-874 Poznań

tel. 61 8521670

e-mail: europedirect-poznan@irpoznan.com.pl, www.europe-direct.poznan.pl

Projekt współfinansowany ze środków Komisji Europejskiej

¹⁷ Ryga, <http://ryga.lovetotravel.pl/>, data dostępu: 04.02.2014

¹⁸ Ryga – Europejska Stolica Kultury – 2014, <http://www.poloniatimes.com/index.php/2-swiat/337-ryga-europejska-stolica-kultury-2014>, data dostępu: 04.02.2014

¹⁹ http://podroze.gazeta.pl/podroze/1,114204,8356118,Pilzno_Europejska_Stolica_Kultury_w_2015_r_.html, data dostępu: 04.02.2014